

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 9. rujna 2022.

Analiza presude

Hamzagić protiv Hrvatske

br. zahtjeva 68437/13

čl. 6. Konvencije – pravo na pošteno suđenje (pravo na nepristran sud)

*Odbijanje zahtjeva podnositelja za priznanje prava na invalidsku mirovinu,
temeljeno na nalazu i mišljenju vještaka
koji je bio zaposlenik upravnog tijela koje je bilo stranka u postupku,
nije utjecalo na poštenost suđenja*

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud), u vijeću od 7 sudaca donio je 9. prosinca 2021. presudu kojom je utvrdio da podnositelju zahtjeva nije povrijeđeno pravo na pošteno suđenje u postupku odlučivanja o invalidskoj mirovini, predviđeno čl. 6. stavkom 1. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija).

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini, podnositelj je proveo tri mjeseca u zarobljeništvu. U vezi s tim događajem, u Njemačkoj mu je dijagnosticiran posttraumatski stresni poremećaj (dalje: PTSP) te mu je prema tamošnjem zakonodavstvu odobrena invalidska mirovina. Sukladno bilateralnom sporazumu s Hrvatskom, nadležne njemačke vlasti proslijedile su Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje (dalje: HZMO) podnositeljev zahtjev za invalidskom mirovinom. Uz zahtjev su proslijedile podnositeljevu medicinsku dokumentaciju, iz koje je proizlazilo da on, uz PTSP, boluje i od kroničnog pankreatitisa te djelomične gluhoće na oba uha. No, po pregledu dostavljene dokumentacije od strane dvoje vještaka zaposlenih pri HZMO (specijalistice anesteziologije i doktora medicine), HZMO je odbio zahtjev podnositelja za priznanjem prava na djelomičnu invalidsku mirovinu. Naime, prema mišljenju vještaka sukladno kriterijima utvrđenim u relevantnom hrvatskom zakonodavstvu podnositeljevi zdravstveni problemi nisu predstavljali invaliditet¹. Protiv rješenja HZMO-a podnositelj zahtjeva podnio je tužbu Upravnom sudu u Zagrebu, osporavajući zaključke vještaka te je tvrdio da su ga vještaci propustili osobno pregledati. U sudskom postupku, Upravni sud u Zagrebu saslušao je jednog od vještaka koji prethodno sudjelovao u upravnom postupku odlučivanja o zahtjevu podnositelja za priznanjem invalidske mirovine, a koji je istaknuo da PTSP, u konkretnom slučaju podnositelja, ali i općenito u većini slučajeva, ne dovodi do invalidnosti. Vještak je također smatrao da sukladno kriterijima primjenjivim u Hrvatskoj druge bolesti podnositelja zahtjeva, uzete zajedno, ne predstavljaju invaliditet. Slijedom navedenog, Upravni sud u Zagrebu zaključio je raspravu odbivši prijedlog podnositelja za provođenjem

¹ Članak 34. Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine broj 102/98 ... 76/12)

psihijatrijskog vještačenja te je upravnu tužbu podnositelja odbio kao neosnovanu. U ustavnoj tužbi podnositelj je prigovorio stručnosti i nepristranosti vještaka koji su sudjelovali u upravnom i sudskom postupku. Ustavni sud rješenjem je odbacio ustavnu tužbu podnositelja kao očigledno neosnovanu.

Pred Europskim sudom podnositelj zahtjeva prigovorio je da postupak odlučivanja o njegovoj invalidskoj mirovini nije bio pošten i u skladu s člankom 6. stavkom 1. Konvencije jer nije provedeno psihijatrijsko vještačenje.

Nakon što je utvrdio da je podnositelj sukladno načelu supsidijarnosti nacionalnim sudovima dao priliku, da u upravnosudskom i ustavnom postupku, isprave povredu na koju se podnositelj pozivao (*Arps protiv Hrvatske*, stavak 20.) te da je zahtjev dopušten, Europski sud je pristupio ocjeni osnovanosti zahtjeva.

Europski sud je istaknuo da sukladno članku 6. stavku 1. Konvencije, analizu i ocjenu svrhovitosti dokaza provodi tek posredno kroz utvrđivanje je li postupak u cjelini bio pošten (*Elsholz protiv Njemačke* [VV], stavak 66.). Naime, na nacionalnim je sudovima da ocijene dokaze koje su pribavili i relevantnost bilo kojeg dokaza koji stranka želi izvesti, pa tako i potrebu za provođenjem vještačenja. Ipak, činjenica da nacionalni sudovi svoje odluke temelje na mišljenju jednog vještaka odnosno propust pribavljanja nalaza i mišljenja vještaka koje zatraži stranka može suđenje učiniti nepoštenim u cjelini (*Van Küick protiv Njemačke*, stavak 55.). Nedostatak nepristranosti vještaka koje je odredio nacionalni sud može u određenim okolnostima dovesti do povrede načela jednakosti stranaka u postupku koje je svojstveno pojmu poštenog suđenja (*Brandstetter protiv Austrije*, stavak 33.).

Pri ocjeni jesu li zadovoljeni standardi kontradiktornosti i jednakosti stranaka u postupku, Europski sud razmatra položaj vještaka tijekom cijelog postupka: (i) način na koji vještaci izvršavaju svoje funkcije i (ii) način na koji suci ocjenjuju njihova mišljenja. Shodno tomu, nacionalni sudovi slobodni su pozivati se na mišljenja koja su sastavili vještaci zaposleni u istom upravnom tijelu koje je stranka u predmetu za potrebe kojeg je mišljenje pripremljeno, pod uvjetom da ne postoji objektivna bojazan da je vještak bio pristran u svojoj profesionalnoj prosudbi (*Devinar protiv Slovenije*, stavci 47.-48.).

Primjenjujući citirana opća načela na predmet podnositelja, Europski sud je analizirao spis predmeta domaćeg suda te iskaze koje su vještaci dali kako bi utvrdio postoji li objektivna bojazan da vještaci nisu bili nepristrani. Europski sud je primijetio da svaka država ima svoje kriterije za priznavanje prava na invalidsku mirovinu te da je granica za priznanje invalidnosti za predmetno pravo u Hrvatskoj postavljena prilično visoko, u smislu utjecaja koji zdravstveni problemi moraju imati na radnu sposobnost osobe. Činjenica da je podnositelju pravo na invalidsku mirovinu priznato u Njemačkoj, prvenstveno po osnovi PTSP-a, nije bila od važnosti za utvrđivanje invalidnosti po hrvatskom pravu. Također, od važnosti nije bila niti specijalizacija vještaka koji su dostavili mišljenja u predmetu podnositelja. Naime, zadaća vještaka nije bila dijagnosticirati ili liječiti bolest podnositelja već ocijeniti podnositeljevu radnu sposobnost, a za koju ocjenu vještacima nije manjkalo ni obrazovanja ni profesionalnog iskustva. Nadalje, sukladno hrvatskom zakonodavstvu² ocjena zdravstvenog stanja i radne sposobnosti utvrđuje se prvenstveno iz dostavljene medicinske dokumentacije dok se osobni pregled obavlja samo iznimno, a za čime u predmetu podnositelja nije bilo potrebe te nije bilo

² Članak 6. stavak 3. Uredbe o medicinskom vještačenju u mirovinskom osiguranju (NN 73/09)

od utjecaja na poštenost postupka. Konačno, Europski sud je primijetio da je podnositelj pred Upravnim sudom u Zagrebu imao mogućnost aktivno sudjelovati u postupku, osporavati odluke HZMO-a te postavljati pitanja vještaku koji je saslušan na ročištu, a u skladu s načelom jednakosti stranaka i kontradiktornosti postupka. U kontekstu navedenog, a s obzirom da je prvenstveno na nacionalnim sudovima da ocijene dokaze koje su pribavili i relevantnost dokaza čije izvođenje stranka predlaže ([Mantovanelli protiv Francuska](#), stavak 34.), Europski sud nije našao ništa nepošteno u obrazloženju presude Upravnog suda u Zagrebu kojom je taj sud odbio odrediti psihijatrijsko vještačenje.

Europski sud je posebno analizirao i pristup koji su vještaci u postupku pred nacionalnim tijelima imali prema PTSP-u. Naime, vještak koji nije bio specijalist iz tog područja medicine, smatrao je da PTSP rijetko utječe na radnu sposobnost u toj mjeri da dovodi do prava na invalidsku mirovinu. No valja napomenuti da su stav i iskaz vještaka dani isključivo u smislu kriterija kako je invalidnost definirana domaćim zakonom. U tim okolnostima, sumnje podnositelja zahtjeva u nepristranost predmetnog vještaka u njegovoj stručnoj prosudbi, iako razumljive, ipak se ne mogu smatrati objektivno opravdanim.

Slijedom svega navedenog, Europski sud je utvrdio da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2022. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava